

"Mektubunuza cevap vermekte geciktiğim için özür dilerim. İyi niyet ve ihlâs sahibi olduğunuz mâlûmumuzdur. Ancan benim de bütün hüsn-ü niyetime rağmen, vereceğim cevabın tatmin edici olup olmayacağını bilemem. Peşin olarak şunu söyleyeyim ki ne müftüyüm ne de vâiz. Onun için de etrafına: Şunu yap, bunu yapma demek vaziyet ve selâhiyetine sahip değilim.

Sadece, kalemi ile cemiyete hizmet etmeye çalışan doğru, iyi ve güzel bildiklerini çevresine aktarmaya uğraşan bir garib Müslüman'ım. Allah cümlemizi haddini bilmeyenlerden etmesin.

İşte bu anlayıştan hareket ederek de 'her koyun kendi bacağından asılır' fetvasınca kimsenin tutumuna, gidişine ve giyim kuşamına karışmamak bilhassa şîârımdır.

Hakkımda kulağınıza çalınmış olan rivâyetlerde maalesef, dedikodu fasîlesine girmektedir. Cenab-ı Hak: 'Kad eflahâl-müminün...' buyurduğuna göre, felâh bulmak için her şeyden evvel dedikodudan ırâz eylemek, baş çevirmek lâzımdır.

Az evvel söylediğim gibi, kimsenin örtünmesine boyanmasına karışmam. Hele o Sultan Ahmet hikâyesi, ne yazık ki hem bayağı hem çirkin bir isnaddan ibârettir. Ben başımı örtmemekle günah işliyorsam, bu, Allah'ımla benim aramda bir meseledir hesabını verecek olan başkaları değil benim kaldı ki tesettür olayı kafayı sımsıkı sarmak değil, iffet ve edep dahilinde giyinmektir.

Bilindiği gibi, Hz. Ömer zamanında, Halifeden bazı müşküllerini çözmesi için mescide bir kadın gelir. Kitab, kadını esmer, uzun boylu, kır saçlı diye tarif eder. Hûlefâ-i Râşidîn devrindeki kadınların saçları görünür günah olmaz da bugünkiler gösterince mi günah olur?

Bugün İslâm'ın öyle yüz üstü bırakılmış meseleleri vardır ki asırlardır bu ana prensipler, kasıtlı veya gâfil ellerde ihmâl edilmek yüzünden dinin ruhuna onulması müşkül yaralar açmış bulunuyor.

Meselâ zekât müessesesi hemen hemen unutulmuş gibidir. İslâm'ın esas şartlarından biri olan çeşitli şahsî içtihadlar ile enine boyuna tefsîr ve kabul edilmek sûretiyle âdetâ dinî vecibeler

arasından silinmiştir. Öyle ki, kimine göre sadaka vermekle işin içinden çıkılmaktadır.

Hac da bir başka hazin manzara arz eylemektedir. Bulunduğu şehir, kasaba veya köyde, hacca gitmediğinden dolayı kendisine yan baktırmamak için, tarlasını davarını satıp borç harç, gösteriş uğruna Hicaz'ın yolunu tutanlar olduğu gibi, varlıklılar ve dirlikliler arasında da gene eşe dosta gösteriş yapmak için sekiz on defa Hacca gidenler vardır. Ama daha da hazini hac farızasını ticarete hatta kaçakçılığa vesîle edenlerin yekûnu da haylice kabarıktır.

Birkaç kere maddî manevî muayyen şartları haîz olanlara farzdır. Sonra da farıza-i haccın esas sebeplerinin en mühimi, çeşitli İslâm milletleri arasında, beşerî ve ilâhî bir irtibat ve alışveriş vesile olacak umûmî bir müşâvere zemini hazırlamak, bu sûretle de İslâm âlemine birlik ve uyanmak imkân ve yollarını açmaktır.

Makine mühendisi olan dürüst ve ahlâk sahibi bir dostumdan dinlediğim şu vâkıa dindar geçinen bir kısım Müslümanların zihniyetini belirtmesi bakımından anlatmaya değer ölçüde hazîn hatta elîm bir çehre arz eder.

Şöyle ki, bahsettiğim zât, birkaç sene evvel işi icâbı Adana'da bulunurken oranın zenginlerinden iki hacı efendinin konuşmalarına şahid olmuş. İkisinin de ticarethâneleri varmış, fakat aralarındaki ticârî rekâbet yüzünden birbirlerine diş bilemekte imişler. Münakaşa sırasında biri diğerine: Sana öyle bir oyun oynayacağım ki batacak, on paraya muhtaç kalacaksın. Ama bu iş bana bir hacca patlayacak... demiş.

Zihniyetin dehşetini düşünebiliyor musunuz, evvelâ kulu mahvet sonra Allah'ı aldatmaya ve hac ile günah temizlemeye kalk.

Bu adamlar, kadınlarını tepeden tırnağa örtülü gezdirmelerine rağmen Müslümanlık vasfına hâiz sayılabilirler mi?

Birisini tanırım. Farz olan ibadetlerin dışında çok çok oruç tutar, namaz kılar, fakat söylediği yalanlarla etrafına o kadar ziyan yapar ki, işi pek ileri götürdüğünü anlayınca, gider bir ziyaret yerinde bir kurban keser ve aklınca günahlarından temizlenir.

Demek istediğim şu ki, maalesef bugün İslâm dini ayak izlerini Moskof emperyalizmi uğruna çok sistemli ve müessir faaliyetleri, taassup denen izân ve idrâkleri körletici cereyânı hızlandırıp alevlendirmektedir.

Taassubun aksülâmeli olarak karşımızda, Allah'ı, peygamberi, bütün mânevi değerleri hatta topyekûn târihî ve millî kıyafetlerimizi inkâr eden bir zındıklar kütlesi vardır.

İşte kendini münevver sayan bu cemiyetten kopmuş bir zümreye karşı çıkacak bir aydın din adamı sınıfı hemen hemen yok gibidir. Hazin olduğu kadar tehlikeli de olan şudur ki, bu bir kalemde mazarini, tarihini, dinini, imanını inkâr eden bu zümreyi ilmî, mantıkî ve şuurlu bir kafayla uyaracak o aydın din adamının yetişmesine, gene taassuba gözleri perdenlenmiş zümre engel olmaktadır.

...Müslüman iftira etmez, fesad çıkarmaz, yalan söylemez, gayrî meşrû yollardan mal mülk edinmez. Bilhassa şirki, kul hakkını ibâdet suyu ile temizlemeye kalkışmaz. Bir kimse Savm-ı Dâvud ile oruç tutsa, geceleri teheccüde kalksa sabahlara kadar namaz kılsa adâletten, insaftan, doğruluktan ayrılmış olduğu takdirde, ibâdetlerini riyâ ve süm'adan ibâret kalır.

İbâdet, ruhun zîyneti ve ilâhi varlığın nûruyla aydınlanma yoludur. Ama Müslümanlığın rûhu sadece şeklen ibâdet eylemek değil, o ibâdetten kazanılacak olan ahlâk, gene ahlâk, gene ahlâktır. İşte bunu için Rasulullah Efendimiz de: 'Ben mekârim-i ahlâkı tamamlamaya gönderildim' buyurmuştur.

...Dünyanın yarısı erkek ise yarısı da kadındır. Fakat iktisâdî ve içtimaî zarûretler artık kadını evinden çıkarmıştır. Bunun cemiyetler için iyi veya kötü olmuş olması, mevzûumuzun dışında, apayrı bir mes'eledir. İstesek de istemesek de bugün kadın iş hayatının içinde bulunmakta hemen her meslekte erkekle yan yana çalışmaktadır. Ama ne yazık ki evi ile işi arasında hayatını taksim eden bu kadın târihî fazilet ve ahlâkından çok fire vermiş, millî ve mânevî değerlerinden pek çok kayıplara uğramıştır. Zira mânevî bünyesi sağlama alınmadan millî ve manevî bir terbiyeye tâbî tutulmadan sokağa salınmış böylece de âile müessesesi temelinden sarsılmıştır.

Şimdi asıl mühim mes'ele, onun başını örtmeye zorlamak değil kaybettiği târihî, millî ve dinî değerlerini geri alacak bir vasatın üstüne götürmektir.

...Eski kadın belki okuyup yazma bilmezdi. Buna rağmen ona cahil demek mümkün değildir. Zirâ asırların gerisinden devraldığı şifâhî kültürü, onu, her şeyden evvel, vazife ve mes'uliyet şuûruyla silâhlandırmış bulunuyordu. Onun için de kurduğu aile, cemiyet zincirinin en sağlam halkasını teşkil ettiğinden sırasına göre sabırlı, metin, ciddi, şefkatli ve geleneklerine sâdık idi. Kendinde olan bu hârikulâde hasletleri de gerek dili gerek yaşayışı ile, henüz çocukları emeklemekte iken, onlara intikâl ettirirdi. Böylece de küçük yaşta aşılınmak sûretiyle sağlama alınan çocuk, hariçten çarpan bütün mikroplara karşı muâfiyet kazanmış olarak mânevî bünyesinin selâmetini korurdu.

Bugünün diplomalı kadınlarının pek çoğu asırların arkasından gelen o millî ve târihî kıymetlere dudak büktükleri, çürüğe çıkarıp hayatlarından taredtikleri için, zamanlarını kumar gibi, sefahat gibi dışarıdan gelen zararlı ve tehlikeli zevklerle doldurmayı medenîlik alâmeti sayıyorlar.

Şu halde etle tırnak misâli, birbirinden ayrılmayan iman ve vatan aşkına sahip her vatandaşın bugün en mukaddes vazifesi, taassuba demir atıp kalmak değil, Müslüman Türk kadınına, edep ve iffet ölçülerinin şuuru içinde mes'uliyetlerine sahip olacak istikameti göstermektir.

Zamanın akışı durdurulamadığına göre, kadını edep ve iffete aykırı düşmeden günün icaplarına ayak uydurmaya sevk etmek lâzımdır.

...Yaşım 20 ile 25 arasında idi. Bir iş için Eminönü'ne gitmiştim. Eve dönünceye kadar ikindi namazının geçebileceğini düşünerek Yeni Cami'ye girdim ve kadınlar maksûresinden namaza durdum. Az sonra arkamda bir ses peydâh oldu. Önce anlamadım. Fakat ses ısrarla konuşmakta devam edince, müezzin, kayyum veya imam efendilerden birinin bana hitabetmekte bulunduğunu fark ettim; hanım hanım uzun boylu hanım... biraz sağa dön. Tam kibleye durmamışsın, diyordu.

Ama maksûrede birkaç hanım daha vardı. Herkes gibi benim de tevecühüm aynı istikamette idi. Adamcağızın kibleye karşı olmadığı kanaatine neden varmış olduğunu ne o zaman anlayabildim ne de hâlâ anlamış bulunuyorum.

Fakat asıl mesele bu değil. Bir kere 'feeynemâ tüvellû fesemme vechullah' âyetini bu zavallı hiç duymamış mı idi? Haydi diyelim ki işin o ince tarafına akıl erdiremiyordu. Fakat bir din adamı namazda olan bir kadına bakılmayacağını, bir hatâlinin hatâsının başkaları yanında ihtâr edilemeyeceğini de mi bilmiyordu?

Bilmiyordu. Zira ona dinin yalnız şekilden ibâret olduğu öğretilmişti. Siz artık bu anlayıştaki din adamlarının tefsir, hüküm ve fetvalarını da ona göre kıyas edin.

Aziz oğlum, hakkımda dedikodu edilmekte olduğuna üzüldüğünüzü anlıyorum fakat beni rencide etmeyen bu çeşit isnadlar sizi de kırmayın. Zirâ şuna inanıyorum ki insanlar ne methedilmekle olduklarından fazla bir değere sahip olup büyürler, ne de zemmedilmekle Cenab-ı Hakkın ihsan etmiş bulunduğu değeri kaybedip küçülürler. Bu çeşit âmiyâne mevzulara itibar edenler, Allah'a, kullara ve kendilerine yarar bir iş görmeyi başaramadıkları ölçüde dedikodudan ibaret olan bu türlü yavan ve yâve mevzu'lar zevk ve eğlencelerini teşkil eder. Her devirde eksik olmayan böyle seviyesiz münakaşalar maalesef günümüzde çok ileri gitmiş bulunan taassub ehlinin gıdâ ve nafakasını teşkil eylemektedir.

Bilvesile selâm ve hayır temenni ederim." (İsmet Binark, Sâmiha Ayverdi'nin Mektupları)